

## **ІСЛАМ У СУЧАСНІЙ АМЕРИКАНСЬКІЙ МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ**

(на матеріалі сучасної американської газетної публіцистики)

*Робота виконана на кафедрі англійської філології та перекладу імені Д. І. Квеселевича Житомирського державного університету імені Івана Франка*

*Мова – суспільне явище, де історія народу і культура знаходять своє відображення. Аналізуючи мовний матеріал ми можемо говорити про процеси, що відбуваються у суспільстві. Наша стаття присвячена вивченню мовних засобів, що репрезентують відносини між США та країнами ісламського світу.*

**Ключові слова:** американська мовна картина світу, концепт Іслам, Ісламський світ

***Хорошун О. А. Ислам в современной американской языковой картине мира***

*Язык – общественное явление, где история народа и культура находят свое отображение. Анализируя языковой материал мы можем говорить о процессах, что происходят в обществе. Наша статья посвящена изучению языковых средств, что репрезентируют отношения США со странами исламского мира.*

**Ключевые слова:** американская языковая картина мира, концепт Ислам, Исламский мир

***Khoroshun O. A. Islam In Contemporary American Linguistic World-Image***

*Language - is a social phenomenon where people, history and culture are reflected. So analyzing the linguistic material we can talk about the processes occurring in the*

*society. The article is devoted to the language study, which represents relations between the U.S. and the Islamic world.*

**Key words:** American Linguistic world-image, concept Islam, Islamic world

Мова є універсальним засобом накопичення, зберігання, обробки та передачі інформації. Вона переплітається зі знанням людини про світ, пізнанням дійсності та її відображенням в свідомості. Кожна мова малює свою картину, за допомогою якої носії мови сприймають, класифікують та інтерпретують світ і яка відображає дійсність інакше, ніж інші мови. Реконструкція мовної картини світу (МКС) є одним з найважливіших завдань сучасної лінгвістики. Вона допомагає краще пізнати власне специфіку будь-якої мови, зрозуміти систему уявлень окремого народу, його самобутності та ментальності [1, 10].

**Метою** нашої статті є дослідження номінативних засобів об'єктивації концепту ІСЛАМ в сучасній американській мовній картині світу (АМКС).

**Матеріалом для дослідження** слугували статті американської газетної публіцистики (АГП) останніх років отримані шляхом суцільної вибірки.

**Предметом** дослідження стали номінативні одиниці, що об'єктивують концепт ІСЛАМ у сучасній АМКС.

Зростаюча цікавість до ісламу знайшла своє відображення у активному обговоренні зазначеного питання у засобах масової інформації (ЗМІ) та у появі великої кількості праць, присвячених ісламу [2]. На нашу думку, це спричинене спробою багатьох американців проаналізувати та дати власну оцінку невідомому та не зрозумілому соціальному явищу.

Геополітичний словник визначає *Іслам* (Islam), як одну із «світових релігій, що входить до групи монотеїстичних авраамічних релігій, яка виникла у VII ст., її основоположником став пророк Мухаммед» [3, 105].

Oxford Advance Learner's Dictionary пропонує два визначення ісламу: 1) the Muslim religion, based on belief in one God and revealed through Muhammad as the Prophet of Allah (*мусульманська релігія, заснована на вірі в єдиного Бога і*

розкривається через Мухаммеда як пророка Аллаха); 2) all Muslims and Muslim countries in the world (усі мусульмани і мусульманські країни світу) [4, 791].

Отже, лексикографічні джерела тлумачать іслам як релігійну течію, та чи сприймається він так само у свідомості американського соціуму?

Проаналізувавши ряд публіцистичних статей присвячених проблемі взаємовідносин Сполучених Штатів Америки з країнами, в яких офіційною релігією є іслам (Мусульманські країни) ми дійшли висновку, що у АГП останніх років країни ісламського світу (Іран, Ірак, Афганістан, Індонезія та ін.) зображуються як у негативному так і у позитивному світлі.

У негативному значенні *Іслам* сприймається як загроза та небезпека. Таке ставлення до країн ісламського світу репрезентується у текстах АГП за допомогою повнозначних частин мови з негативною конотацією:

#### 1. *іменники*:

а) *загальні*, з семою «щось, що загрожує життю» *terrorists, extremists, war, attack, conflict, radicalism, battle*, «щось, що викликає відчуття страху та підозри»: *enemy, fears, suspicion, threat, terror, violence, militancy, raid, hostility*;

(1) ...the nation's enemies are a small group of terrorists who have distorted Islam...[11].

(2) At a time of concern about radicalization of young Muslims in the West, it risks adding new fuel to Al Qaeda's claim that Islam is under attack by the West and must be defended with violence, some specialists on Islamic militancy say [14].

б) *власні назви*, що називають терористичні угруповання *Al-Qaeda (al-Qaida, al-Qa'ida), Hamaz, the Taliban, Hezbollah, Hadramawt, the Baathists*, та їх лідерів: *Osama bin Laden, Hassan Nasrallah*;

(3) After the attack on the World Trade Center in New York on Sept. 11, 2001, President Bush gave the Taliban an ultimatum to hand over Osama bin Laden [13].

(4) We need to start fighting the battles that need to be won on the central front against Al Qaeda [10].

в) *терміни*, на позначення фобій: *Islamophobia, paranoia, hysteria*;

(5) *As Islamophobia grows, it alienates Muslims, raising the risk of homegrown terrorism — and homegrown terrorism heightens the Islamophobia [8].*

(6) *It is true that we seem to be experiencing a new sense of paranoia about these extremists and the threats they pose [5].*

2. **прикметники**, що вказують на жорстокість та небезпеку: *hostile, hypocritical, radical, violence, killing, discrimination, capturing, crucial, thorny;*

(7) *... he is being prosecuted — and persecuted — simply for speaking the truth about a dangerous religion and its adherents [9].*

(8) *He says that millions of Muslims who have settled in Europe ought to be deported, taking their "retarded" culture with them [9].*

3. **дієслова**, що вказують на руйнацію та переслідування: *to kill, to bomb, to turn against, to sentence, to burn, to prosecute, to take into custody, to provoke, to break down, to rile.*

(9) *The West will eventually turn against its Muslim citizens [14]!*

(10) *The 53-year-old man, Luqman Ameen Abdullah, was killed in one of three raids conducted in and around the city, in which six followers of his were taken into custody [7].*

На синтаксичному рівні негативне ставлення репрезентується за допомогою:

1. **словосполучення з негативної лексею**: 1)  $N_1+N_2$  terror attack, terrorist plots; 2)  $Adj+N$  criminal activity, illegal behavior, angry words, "retarded" culture, dangerous religion, fatal flaw, rocky relationship, anti-Islam statements, anti-Muslim sentiments, anti-Muslim hysteria, extreme anti-Muslim views, dark future, provoke violence; 3)  $V+Prep.+N$  to be under attack.

(11) *He called the anti-Islam statements spawned by the dispute “disturbing and sad” and said they were feeding anti-American sentiment that could provoke violence [15].*

(12) *The U.S. relationship with Pakistan will continue to be rocky [10].*

Аналізуючи досліджувану проблему варто зауважити, що зі сторони уряду США робиться спроба змінити вектор відносин з ісламським світом, це простежується у ряді публіцистичних статей у АГП 2010 року.

Така позитивна динаміка знаходить своє відображення в мові і вербалізується наступними лексичними номінаціями:

1. **іменники:**

а) **загальні**, з семою «щось, що вказує на партнерство, повагу та мир між сторонами»: *partnership, respect, progress, peace;*

(14) *He gave a television interview to the Saudi-owned Al Arabiya station in which he promised the Muslim world "a new partnership" [10].*

(15) *The language we use has to be a language of respect [12].*

2. **прикметники**, що вказують на позитивні якості мусульман: *religious, patriotic, trusted;*

(16) *He added that he believed "it is possible to be a deeply religious Muslim and a patriotic American" [14].*

(17) *Mr. Obama highlighted Mr. Hussain's status as a "close and trusted member of my White House staff" and "a hafiz," a person who has memorized the Koran [15].*

На синтаксичному рівні репрезентація позитивного ставлення до Ісламу виражається за допомогою:

1. **словосполучень:**

а) **з позитивною лексемою:** *a new beginning, peaceful teachings of Islam, better relations, to promise a new relationship, an important partner, an extended hand;*

(18) *In his Cairo address, he (Barack Obama) laid out his vision for "a new beginning" with Muslims: while America would continue to fight terrorism, he said, terrorism would no longer define America's approach to Muslims [15].*

(19) *Mr. Hussain had co-authored a paper for the Brookings Institution arguing that the government should use the peaceful teachings of Islam to fight terrorism [15].*

б) **з заперечною часткою not:** *the USA is not at war with Islam;*

(20) *He said he admired his predecessor, George W. Bush, for stating clearly after 9/11 that the United States was not at war with Islam* [10].

Отже, проаналізований матеріал дає нам підстави вважати, що у американському концептуальному просторі Іслам викликає негативні асоціації та останнім часом спостерігаються зміни щодо сприйняття Ісламу. Подальше наше дослідження передбачає глибший та детальніший аналіз статей АГП, а також у перспективі ми плануємо проаналізувати ряд документальних робіт присвячених проблемі взаємовідносин США з Ісламським світом.

### **СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

1. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание. – М.: Русские словари, 1997. – 416 с.
2. Мусульмане в публичном пространстве Америки: Надежды, опасения и устремления Пер. с англ. И. Мюрберг [електронний ресурс] – режим доступу: [www.igpi.ru/bibl/other\\_articl/muslims\\_in\\_america/](http://www.igpi.ru/bibl/other_articl/muslims_in_america/).

### **СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ**

3. Геополітичний словник: навч. посіб. / [кол. авт.: Саух П. Ю., Бурковська Н. Ю., Герасимчук А. А., та ін.]; за заг. ред. проф. П. Ю. Сауха. – К.: «МП Леся», 2010. – 327 с.
4. Oxford Advance Learner's Dictionary of Current English Seventh Edition. – Oxford University Press, 2005. – 1715 p.

### **СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ**

5. A Lesson From 9/11 (September 10, 2010) <http://www.nytimes.com/2010/09/11/opinion/11blow.html?ref=terrorism>
6. America vs. The Narrative (November 28, 2009) <http://www.nytimes.com/2009/11/29/opinion/29friedman.html?ref=islam>
7. F.B.I. Raid Kills Islamic Group Leader in Michigan (October, 29, 2009) <http://www.nytimes.com/2009/10/29/us/29shooting.html?ref=islam>
8. Islamophobia and Homophobia (October 26, 2010) <http://opinionator.blogs.nytimes.com/2010/10/26/islamophobia-and-omophobia/?scp=7&sq=islam%20in%20america&st=cse>

9. Netherlands politician has angry words for Muslims (November 7, 2010) <http://www.latimes.com/news/nationworld/world/la-fg-netherlands-wilders-20101107,0,522057.story>
10. New president, new battlefield (February 1, 2009) <http://www.latimes.com/news/opinion/la-oe-mcmanus1-2009feb01,0,7419400.story>
11. Obama: America's enemy is al-Qaeda, not Islam (October, 9, 2010) [http://www.usatoday.com/news/washington/2010-09-10-obama\\_N.htm](http://www.usatoday.com/news/washington/2010-09-10-obama_N.htm)
12. Obama reaches out to Arab world (January 28, 2009) <http://www.latimes.com/news/opinion/editorials/la-ed-obama28-2009jan28,0,5766121.story>
13. Taliban (December 16, 2010) <http://topics.nytimes.com/top/reference/timestopics/organizations/t/taliban/index.html?inline=nyt-org>
14. U.S. Anti-Islam Protest Seen as Lift for Extremists (December 8, 2010 ) <http://www.nytimes.com/2010/08/21/world/21muslim.html?scp=23&sq=Islamic%20World&st=cse>
15. White House Quietly Courts Muslims in U.S. (April 18, 2010) <http://www.nytimes.com/2010/04/19/us/politics/19muslim.html?scp=31&sq=Islamic%20World&st=cse>